CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

८१ ३६५

…लभाषा शाहित्य-मण्डल माला ल्याः न्या ५

❀ ॐ तत्सत् ❀

नेपालभाषा रीडर नं० १-२

(प्रथम भाग व द्वितीय भाग)

लेखक

स्व० शुक्रराज शास्त्री

प्रकाशिका

चन्द्रकान्ता देवी

…यबार …०० | प्र० सं० १०५३ द्वि० सं० १०८३ | मूल्य ने० रू० १।५०

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

नेपा- ४४ ८०५८७२१

नेपालभाषा शाहित्य-मण्डल माला ल्याः न्या ५

❀ ॐ तत्सत् ❀

नेपालभाषा रीडर नं० १-२

(प्रथम भाग व द्वितीय भाग)

लेखक
स्व० शुक्रराज शास्त्री-

प्रकाशिका
चन्द्रकान्ता देवी

द्वितीयबार २००० | प्र० सं० १०५१ द्वि० सं० १०८३ | मूल्य ने० रू० ।।५०

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

प्रकाशिकाया पाखें

शहीद शुक्रराज शास्त्रि च्वया दिइगु थ्व कृति मचातयत उपयोगी जुइ धयागु आशायाना प्रकाशित यानागु व। व थ्व सफुलि ह्लापा वसकलं च्वया दिइगु पाठ्य क्रमया अतिरिक्त भाग २ स छगूगु पाठ "शहीद शुक्रराज" "झी जुजु व थौंया नेपाल" व "श्री ५ या महानवाणी" नापं सोंगु पाठ अपो तया प्रकाशित यानागु जुल।

—चन्द्रकान्तादेवी

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

द० ५७२१

विषय सूची

१ परमेश्वर-प्रार्थना १
२ विद्यार्थीया दिनचर्या २
३ विद्यार्थीपिन्त गुरुया उपदेश ४
४ मचात व ब्याँचात ६
५ को व ध्वौँ ८
६ मभिंगु बानि ९
७ बालक व धुँ १०
८ धर्मशास्त्रया उपदेश ११
९ शुद्धता-सफाई १३
१० लोभँ हानि नं० १ व नं० २ १४
११ खराचा १६
१२ हरिण-चला १७
१३ सूर्योदय १९
१ शहीद शुक्रराज २
२ विद्याय प्रशसा ४
३ नेपाल देशे छगु थितिया उपदेश ६
४ झी जुजु व थौँया नेपाल ८
५ श्री ५ या महान वाणी ११
६ परमेश्वरया महिमा (संगीत) १२
७ दाजुकिजाया मेल १४
८ सा १६
९ बुँ तःह्गु धन खः १८
१० माँया अनुपम महिमा (संगीत) २०
,, माँया आशीर्वाद (पद्य) २१
११ परमेश्वरया उपकार २३
१२ हा व कस्तिहा २४
१३ तिसा धयागु छु ? २६
१४ झीगु छेँ २८
१५ प्रेम ३०
१६ घडी ३२

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

नेपालभाषा रीडर प्रा. स्वा. पुस्तकालयलाई
समर्पण गर्दै

प्रकाशिका :

(श्रीमती चन्द्रकान्ता देवी)

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

द० ५७-८३

✲ओ३म् तत्सत्✲

नेपाल भाषा-रीडर नं० १

छगूगु पाठ—१

परमेश्वर—प्रार्थना ।

(१) छि हे संसारया कर्त्ता, छि हे संसारया भर्त्ताः।
छि हे सकलया धर्त्ता, छित जिगु नमोनमः ॥
(२) छि हे पिता छिहे माता, छि हे रक्षक पालक ।
धन ऐश्वर्यता दता, छित जिगु नमोनमः ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

(३) सकलदुष्टया काल, कालया नँ छि काल खः ।
हरे याना विपत् काल, छित जिगु नमोनमः ॥
(४) काम क्रोध तथा लोभ ईर्ष्या द्वेषादि मोह नँ ।
थुमिगु याकनँ नास ज्वीमा दयानिधि !

थाकुगु शब्दया अर्थ :—

कर्त्ता=दयूकिह्म ।
भर्त्ता=पालन याईह्म ।
धर्त्ता=धारण याईह्म ।
नमोनमः=बार बार नमस्कार ।
काल=नाश याईह्म ।

न्यिगूगु पाठ—२

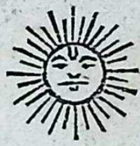

विद्यार्थीया दिनचर्या ।

(१) सुद्योंं मलूनि बले हे दनेमाः । सुथे दन धाय्‌व मन सदा प्रसन्न जुई । स्व—पशु पक्षी सकलें सुथे हे दँः ।

(२) सदा सुथे दना दिसा वनेमाः । अले ल्हा तुटि सिला मो ल्हुया भगवान्‌या प्रार्थना या । भगवान् प्रेम-द्वारँ प्रसन्न जुई । उकिया नीतिं प्रेमपूर्वक सकलनापँ व्यवहार या ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

(३) शौच सन्ध्या सिधय्का व्यायाम आदि शारीरिक परिश्रम या, थुकीं शरीर आरोग्य जुई ल्हवना नँ वई। ब्यायाम मयाःपीं दुर्वल जुई, वलवान् जुई मखु।

(४) व्यायाम याय् धुँका सफू कया पाठ या। पाठ घ्वके यानो नय् धुँका पाठशालाय् (स्कूले) हुँ।

(५) पाठशालाँ ल्याहाँ वया भतीचा म्हिता वा, म्हिते धुँका बःन्ही नया सफू ब्वनेमाःगु ब्वना गुता मठानि बले हे याकनँ द्यँ। अले सुथे न्याता इले याकनँ दने फई।

थाकुगु शब्दया अर्थ।

दिनचर्या=ह्निह्नि याय्माःगु ज्या।
प्रार्थना=विन्ति।
शौच=स्नान आदि शुद्धताया ज्या।
संध्या=भगवान्या ध्यान।
व्यायाम=कसरत।
शारीरिक=शरीर सम्बन्धी।
आरोग्य=ल्वे मरुपीं।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

स्वंगूगु पाठ—३

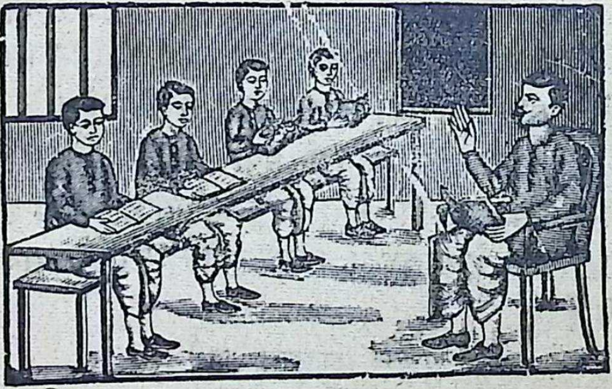

विद्यार्थीपिन्त गुरुया उपदेश ।

हे मचात! ख:गु (सत्य) खँल्हा । मखुगु (झूठ) खँ ल्हाय् मते । भगवान्यात सदा लुमंकि । सुथे ब:न्ही वेगु विशेष भजन किर्त्तन व उपासना या । भगवान् लुमना च्वन धा:सा दु:ख जूसाँ दु:ख सीदई मखु, दु:ख कम जुया वनी । भगवान्यात लोमँक्पिनि न्हयाक्व धन द:साँ आपा: दु:ख जुया च्वनी । थ:थ: (परस्पर) ल्वाय् मते । सकल दाजु किजानापँ प्रेमया । सकलनापँ प्रेम यान। मिले जुया च्वन धाय्‌व आपा: शक्ति मुना वई । माँ-ब्वा- गुरुया आज्ञा माने या । धर्म सीकि । न्हिचने घ्वने मते । मद्कारी

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

बस्तुया सेवन याय् मते हितकारी पशु-पक्षीया ला नय् मते। करपिनिगु वस्तु मन्यँसे काय् मते। उको लोभ नँ याय् मते। गुरुँ ब्वँकूगु पाठ ध्वके याना लुमँका ति। मन वचन व कर्म पवित्र याना ति। विस्तारँ ज्या या। याक्नँ याय् मते। याक्नँ जूगु ज्या ता च्वनी मखु। छक्रुँ स्यना वों।

थाकुगु शब्दया अर्थः-

भजन क्रितन=भगवान्या गुण गान।
उपासना=एकाग्र मनन।
आज्ञा=मानेयाय्‌गाः पिनिगु बचन।

मदकारी=वें याईगु, नशाँ काईगु।
सेवन=लत लगे याय्‌गु।
हितकारी=उपकार याईम्ह।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

प्यंगूगु पाठ–४

मचात व ब्याँचात ।

छगु पुखुली ब्याँचात च्वना च्वन । पुखुया सिथे न्यिम्ह प्यम्ह मचात म्हिता च्वन, उमिसं पुखुली धमाधम लोहँटं कयेकल । विचरा ब्याँचात ग्यात, गुम्हेसियाँ छ्यों तज्यात, गुम्हेसियाँ ल्हा तुटि टोढुल । छम्ह ब्याँचाँ लखँ छ्यों पिकया मचातेत विन्तीयात कि "छिमिसँ जिमित दया याय्माः, लोहँटं कयेक्ये मते ।"

छम्ह मचाँ लिसः बिल कि "वाह! छिमिया नीतिं जिमिगु काशा नँ तोते ला" ?

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

ब्याँचाँ धाल कि " छिमिगु थ्व कासाँ जिमिगु छ्यो तज्याः, जिपीं सिना नँ वों "

थ्व बाखँया थ्व सार खः कि थःगु भतीचा स्वार्थया नीतिं करपिनिगु आपाः हानि याय् मज्यू । थुगु प्रकारँ निर्धा उपकारी जीवजन्तुपिन्त दया धर्म हे खः ।

धर्म शास्त्रे नँ धयातलः—

आत्मवत्सर्वभूतेषु दयाँ कुर्वन्ति साधवः ॥

अर्थात् थःगु सुख दुःखथें सकल प्राणिपिन्त सुख दुःख जू धका हितैषी विद्वान्पिसँ सकलयात दया याः ।

थाकुगु शब्दया अर्थः—

विन्ति=प्रार्थना
दया=करपिन्त निघा याय्गु ।
सहायता=ग्वाहालि ।
हानि=नुकसान ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

न्यागूगु पाठ—५

को व ध्वों ।

छन्हु छम्ह कोनं मन्हो छकु गनंनसें कया हल । व सिमाय् च्वना नया च्वन, उवले छम्ह ध्वों उखे पाखे प्याहाँ वल । वँ को पाखे स्वया धाल किः— "छंगु पपु साप सुन्दर खने दु, छंगु स्वरूप नं साप बाँ लाना च्वन । छंगु बोली नं बाँला, छं म्ये जक हाले सःसा छ बराबर सुँ पक्षी दई मखु ।" थ्व न्यना को अपालं प्रसन्न जुल, अले गीत न्यँकेतः कोनं काँ काँ यायत्यन । म्हुतु चायक्ये साथ मन्ही कुटुँ वन, अले ध्वोंनं मन्ही कया विस्यूँ वन ।

थ्व कथाया मतलब थ्व खः कि मखुगु प्रशंसा गुम्हसित यई उमिगु थथे गति जुई ।

थाकुगू शब्दया अर्थ

प्रशंसा=तारीफ यायगु । | गति=दशा ।

***

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

खुगूगु पाठ—६

मभिंगु बानि।

आपलँ मचातेत वाँ पतीं चाया लुसि ध्येनेगु बानि जुया वों। थ्व साप हे खराबगु बानि खः। थथे यात धाःसा लुसिया दुने च्वोंगु खिंटि प्याथे द्वाहाँ वना आपालँ हानि याई। लुसिया चिधँगु कुचा प्याथे थ्यना गड़बड़ याना ब्यू। गुबलें २ ला लुसि उलिमछि कटे जुया वों कि पतींचा पाके जुया वों, आपालँ दुःख सह याय्माः। शास्त्रे लुसि थिया ल्हा सिलेमाः धका धया तल, उकिया नीतिं म्हुट्‌ची लुसि थीक्ये मज्यू। थुजागु मभिंगु बानी दुपीं मचात सभ्य समाजे बूपीं धका गने मजू, थुमि माँ ब्वाया नाँ नँ बदनाम जुया वों। अपालँ मचातसें स्लेटे च्वया ईफाना म्हुया च्वों, थ्व नं तसकँ मभिंगु बानी खः, थुगु प्रकारँ गुबलें याय् मज्यू। स्लेटे च्वया म्हुई माल धाःसा वेत लखँ हुया छ्व। थःगु लँनँ बा धोतीं नँ स्लेट हुईगु मभिंगु हे खः। थथे यात धाःसा वसः याकनँ हाकुया वों।

थ्व नँ अपालँ खने दुकि अनेक मचातसें सफूया पृष्ठ प्वीक्ये बले पतींचाय् ई तः। थ्व मभिंगु बानी तन्हीः जुई बले नँ छुटे मजू। थथे याना ल्हा व म्हुट्ट

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

अपवित्र जुया वों। थुजापों मचातेत सकसिनं घृणा याई।

सकल मचात थुजागु मभिंगु बानि पाखे आपालँ तापाक च्वनेमाः।

थाकुगु शब्दया अर्थः–

अनेक=तःह्मछि। | आदत=बानि
पृष्ठ=सफूया पन्ना। | घृणा=वःचागु।

न्हेगूगु पाठ—७

मचा व धुँ

फताहा खँल्हायगुया मभिंगु फल।

छगु देशे जङ्गल नापँ छगु बस्ती दु, अन सा मे जईपों सापूतय् आपालँ मचात दु। मचात मध्ये छम्ह मचा उजाम्ह दया च्वन कि वँ खःसाँ मखु साँ धुँ वल धका सकल मचातेत न्हि न्हि ख्यात। न्यिक प्यक धुँ वल

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

धका हाः बले सकल मचाम मुना वल, हाःम्ह मचाँ ख्यालँ उमित स्वया न्हिला बिल। सकल मचातसें थ्व मती तल कि थ्व मचाँ धुँ वल धका सदा ख्या जक याना च्वन, धाथें ढुँ वोगु मखु। छन्हुला सा ज़ः वों बले धाथें हे धुँ वल, अले व मचाँ न्हिंन्हि हाले थें उबले नँ धुँ वल धका तःसकँ हाल। वैगु सः न्यना नाप नापँ सा जः वोपीं मचातसें थ्व धुँ वल धका ह्लचाबलें ख्याईम्ह खः धका वैगु हालेगुली विश्वास मयात, छम्ह नँ वैथाय् मवल, अले व मचायात धुँ बस्वाना स्याना नया बिल।

थ्व बाखँया अभिप्राय थ्व खः कि मखुगु खँ ख्या याना नँ ल्हात धाःसा व मचाँ दुःख स्यूथें मखुगु खँ ल्हाईपीं सकसिनँ दुःख सी।

थाकुगु शब्दया अर्थ :—

बस्ती=मनुच्वनेगु थाय्। | अभिप्राय=भावार्थ, मतलब, सार।

च्यागूगु पाठ—८
धर्मशास्त्रया उपदेश।

(१) माँ ब्वापिन्त द्योथें माने याय्माः, सदा उमिगु सेवा या, उमिसँ छन्त गुलि दुःख सहयाना पालन पोषण यात, उपिंया सिकनँ आपाः भला याईपीं सुँ दई मखु।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

(२) बिचा मयास्ये म्हुटुँ छुं खँ पिकाय् मते, मती छु वल वैत बिचा मयासे धाय्बले गुबलें २ अपालँ हानि जुया वों।

(३) छँ गुबले छुँ ज्या याय्यो उबले बाँलाक बिचा या कि थ्वया परिणाम (फल) छु जुई। थगु हानि लाभ समझे याना उगु ज्याय् ल्हा ति।

(४) बोबीगु बा छुँ मभींगु खँ भूल नँ म्हुटुं पिकाय् मते। छाय् धाःसा बोबीगु ज्या मभींपीं मचातेसें जक याई। घरानी मचात थुजागु खँपाखें अपालँ तापाक विस्यू वनी।

(५) ज्या मदेकँ न्यभा थीबले प्याहाँ वने मते, पिनें वया तुरँत लः घुट्ट घुटूँ त्वने मज्यू, भतीचा च्वना लः त्वने प्याय् चाःसा लः सफा याना त्वँ।

(६) लें वने बले बाँलाक स्वया हूँ, स्वया मवन धाःसा लुफीं हाना दई, कठँ कई बा सर्प आदि जी जन्तु न्याई।

थाकुगु शब्दया अर्थः—

हानि=नुकसान। | घरानी=भींगु कुले जन्म जूह्म।
लाभ=फाइदा। | जीवजन्तु=लँ जुईपीं कीत पतँग।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

गुँगू गु पाठ ६

शुध्दता—सुचुपिचु

गुम्ह मचात साफ् जुया च्वनी उमित सकसिनं यई, खिति थाःपीं मचातेत स्वया सकलें घःचाइ। शरीरे खिति थाना च्वन धाःसा चःति वईगु वन्द जुया वों। खिति-थाःपीं मनुत अलसी जुया वों। अलसी पिनिगु बुध्दि स्यना वनी, बुद्धि मरुपीं दरिद्र जुया दुःख सी, उकिया नीतिं हे मचात! छिमिसँ थःथगु म्हयात लखं साफ याना पवित्र याना ति। भींगु वस्तं पुं, वसः हाकुल धाःसा लखे चाया छ्व।

थाकुगु शब्दया अर्थः—

शरीर=म्ह।	अलसी=छुं ज्या मयास्ये च्वनीम्ह।

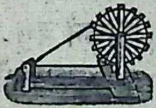

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

झिगूगु पाठ—१०

लोभँ हानि

(१) छम्ह अपालँ लोभी जुया च्वोंम्ह मनु दु, वैके साखा छम्ह दु। वँ न्हि न्हिं छग बिया च्वन। व लोभीं छन्हु बिचा यात कि जि थ्व खाया प्वा फाया फुक्कँ खें छकलँ हे काय्। थथे मतो तया व बिचरा माखायात स्याना बिल, हाकनँ वैगु प्वा फाया स्वबले खें छग हे मदया वैत आपालँ पछुतावे जुल। थ्व सत्य खः कि लोभँ हानि जुया वों।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

(२) छम्ह खिचा म्हुत्वी छपा मन्ही तया खुसि छिना च्वन। लखे वँ थःगु किपा खन। खिचाँ थ्व थुल कि मेम्ह खिचाँ म्हुत्वी मन्हि तया खुसिपारी वना च्वन। वया मती लोभ वल, वँ बिचार यात कि वैके च्वोगु मन्हि लाक्का काय्, थते मती तया मन्हि लाक्येतः म्हुतु चाय्-क्येसाथ वैगु म्हुत्वी च्वोगु मन्हि खुसी कुटुँ वन, च्वी-कः नँ यँकल। अले खिचायात पछुतावे जुल कि "हाय हाय! लोभी पिनिगु थथे हे दशा जुई।"

नीतिशास्त्रे नँ थथे धया तलः—

अतिलोभी न कर्त्तव्यो लोभो भवति मृत्वे।

थाकुगु शब्दया अर्थः—

पश्चात्ताप=लिपा दुःख मानेयायगु।। दशा=अवस्था; परिणाम।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

झिंछगूगु पाठ (११)

खराचा ।

खराचा धयापीं जङ्गले च्वनीपीं पशुपीं मध्ये छगु जातयात धाई, इमिगु स्वरूप स्वेबले सुन्दर व नायु खने दु, इमि सँ नँ अति कोमल, न्हायपँ धाःसा भयी तःहाक जू, खराचातय् सँ नायुस्य बाँलाक च्वोंया नीतिं मेमतसें ईमिगु छ्यँगुया गलेबन्द दय्का न्यई । ईमिगु छगु स्वभाविक ब्वाँय् वनेगु प्रसँसा सँसारे प्रसिद्ध जुया च्वन ।

छह्म खराचिया सा, दुगु आदि अनेक ईष्ट मित्रपीं दु। छन्हु थःगु थासे सुमुक च्वना च्वोंबले छम्ह शिकारी निम्ह स्वम्ह खिचा ज्वना जङ्गले शिकार म्हितेत वल, वेत स्वया खिचातसें ल्यूवल, खराचाँ पालँपाः सा, दुगु आदि ईष्ट मित्रपीं थाय् शरण वन, सकसिनँ नँ "फुरसत मरु, छुँ ग्वाहाली याय् फई मखु" धका धया लित छ्वया हल। व ववँ थासे खिचात नँ वेत लित्तु लिना वना च्वन। अले खराचाँ बिचा यात कि आ स्वैगुँ भरे च्वने

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

मजिल, थःगु हे भर याय् माल। थते मती तया व उगु प्रकारँ फय्थें ब्वॉय् वन कि शिकारी खिचातसें अन वों थन वों धका हे सिक्ये मफुत, व थगु भरे वों या नीतिं उबलेतिनी वैत शान्ति जुल। नीति शास्त्रे ठीक धया तल:-

"उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः"

अर्थात् थःगु पुरुषार्थं हे सकल ज्या सिद्ध जुई, करपिनिगु आधीन जुया मनोरथ जक याना गुबले जा बुई मखु।

थाकुगु शब्दया अर्थ :—

शरण=ग्वाहाली।	शान्ति=आनन्द।
शिकारी=पशुपक्षिपिन्त स्याईह्म	मनोरथ=मनँ २ विचा याना च्वनेगु।

झिन्यिगुगु पाठ—१२

हरिण-चला।

चला खराचाया सिनँ याकनँ ब्वाँय् वने फुम्ह

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

पशु खः फय्थें ब्वाँय् वने फुया नीतिं चलायात 'वातप्रमी' धका नं धयातल। चलाया तुटि चिचिपु ततः हाक जू। चलाया छ्यंगु पवित्र जू धका ऋषिमुनितसे आसन आदि दय्का व्यवहार याना च्वन। चला मध्ये गुम्ह-सियाँ ततःहाकगु न्यकु दु, गुहचसियाँ चिचि हाक। थुमिगु शरीरँ कस्तूरी प्याहाँ वो, "कस्तूरीमृग" नेपाल व तिब्बत आदि उत्तरीय देशपाखे आपालँ दु। कस्तूरी नँ गुम्ह-सियाँ दु गुम्हसियाँ मरु, कस्तूरी दुपिन्त संस्कृत भासँ 'कस्तूरीमृग' धाई। कस्तूरी वासः, अत्तर आदि दय्क्येतः आपालँ ज्या लगे जू। हीम याय्त नँ मरेक मगाः।

छन्हु आनन्द पूर्वक च्वना च्वों बले तःम्हमछि खिचात वेत खना तिपे याना वया च्वना, चला नँ ईमित खने साथ फय्थें बिस्यु वना झाड़ी सुला च्वन। खिचातसें वेत ल्वीक्ये मफुत, उखे थुखे माला चाहिला च्वन। अले चलाँ नय्पित्याना थःत तोपुया च्वोंगु सिमाहः धमाधम नया बिल, सिमाहः फुना वों बले खिचाससें चलायात खन, सकले बया झम्टे याना स्याना बिल।

थ्व बाखँया सार थ्व हैं खः कि थःत उपकार याःपिन्त गुबलें दुःख बी मज्यू, वरु उमिगु उपकार लुमंका कृतज्ञ जुया उमित फक्क बदला बीमाः।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थाकुगु शब्दया अर्थः–

ऋषि-मुनि=वेद शास्त्र सःपीँ विद्वान ।
होम=यज्ञ ।

उपकार=करपिन्त हित याय्गु ।
कृतज्ञ=मेपिसँ हितयाःगु लुमंकीह्म ।

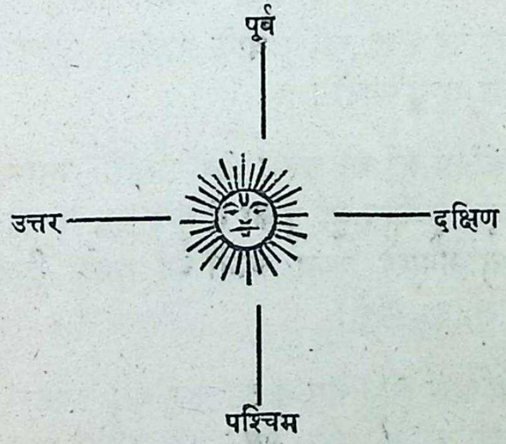

सूर्योदय

सूर्य छगु मिँया गोला जुया च्वन, व थ्व पृथिवीया सिनँ १३ लाख गुना तःहृ जू । थनँ नसें सूर्य प्यंगु कोटि व न्हेन्या लाख क (साढे नौ करोड मील ६॥) तापाः, थ्व हे कारणँ चीन्हँ खने दया च्वन । झीगु पृथिवी सूर्यात द्च्छी छक्र चाहिला च्वनी । चछि-न्हियछी अर्थात् २४ घंटाय् छचा हिली । पृथिवीया गुगु भाग

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

सूर्यया न्हचोने घई उकी न्हिच जुई, मेगुली चा। ख्यु उगु भाग गुबले सूर्यया न्हचोने वई उबले अन न्हिच जुई, न्हापा न्हिछ्गु भाग सूर्यया पाखें चाहिला वोंया नीतिं अन चा जुई। थुगु प्रकारं पालँपाः बच्छि संसारे न्हिच तथा बच्छि संसारे चा जुया च्वनी, किन्तु उत्तर व दक्षिणया च्वे व क्वे च्वोंगु थासे पालँपाः खुला न्हिच खुला चा जुया च्वनी।

सूर्योदय जुई बले सकल जीव–जन्तुपीं दना थःथःगु ज्याय् जुई, सूर्योदय जुई धुंका नं गुम्ह मनु अलसी जुया थःगु ज्या मयास्ये च्वना च्वनी वेत गुबले चितासुख (चित्तसुख) दई मखु।

सूर्य पाखें झीसँ मेगु नँ ततःग्हंगु गुण स्यना काय् ज्यू। वया सुं यो मयो मरु, धनी-गरीब राजा-प्रजा सकलयात समानरूपं प्रकाश बिया च्वनी। थथे हे ज्ञानीपिसँ नँ पक्षपात मयास्ये सकलयात समानरूपं उपकार याई। सूर्य ख्वा चक्कंका उदय जुई, अस्त नँ ख्वा चक्कँका हे जुई, अभिप्राय थ्व खः कि तःहँपिनि सुख-दुःख जुई बले छगु अवस्था हे जुई, दुःख जुल धका उमि ख्वा ख्युँवी मखु, सुख जुल धका ख्वा चकनी मखु, थुजापिनि सुख-दुखे समान अवस्था हे जुया च्वनी,

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

उक्रिया नीति बाल्मीकि रामायणे धया तलः—

उदेति सविता ताम्रस्ताम्र एवास्तमेति ।
सम्पत्तौ च विपत्तौ च महतामेकरूपता ॥

कठिन शब्दया अर्थः—

सूर्यं=सुर्यों ।
गोला=चाकलागु ।

उदय= थाँ वनेगु ।
अस्त=क्वाहाँ वनेगु, खने मदइगु ।

नेपाल भाषा रीडर नं० १

समाप्त

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

स्वर्गीय शहीद श्रीशुक्रराज शास्त्री

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

नेपाल भाषा-रीडर नं २

छगुगु पाठ—१

शहीद शुक्रराज

थगु देश व जातियागु दुःख मोचन याय्‍त न्हिला सिना तक वनी पिन्त शहीद धाई। नेपालदेशे जुगु अन्याय अत्याचारयागु विरोधे १९९७ सालय् पेम्ह शहीद जुया वन। उगु हे समय याम्ह छम्ह शहीद शुक्रराज शास्त्री नं खः।

शुक्रराज शास्त्री भारते आर्य समाज यागु गुरुकुले सिकन्दरावाद देशे शिक्षा प्राप्त यागु ख। मचावलें निसें विद्या अध्ययनया निंतिं वेकःयागु अभिरुची सापहे खनेदु। आपा समय भारते चोंसां थगु देश व भाषा यागु प्रेम वयकलं मतोतु।

जय नेपाल धैगु शब्द नेपाले दक सिबे न्हापा व्यवहार याना द्युगु नं वयकलं हे खः। थ्व नेपाल भाषा रिड़र नं वेंकलँ हे च्वया पिकै द्युगु खः। थथ्य हे नेपाल भाषा व्याकरण व नेपाली तथा हिन्दी भाषाय वयकलं अनेअनेगु सफू च्वया थकुगुदु। उगु समयया सासक तयसंयागु अन्याय व अत्याचार खना वयकया

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

मन न्हाबलें दुःखी व विक्षुब्ध जुया च्वनिगु। म्वा मरुगु अनेनेगु नाती कुती याना समय दुर्वल व क्षीण जुया चोंगु खना समय समयस वयकलं न्वाना झित अनेगु उपदेश अर्ती बिया थकुगुनं दु।

छन्हु सहयानां सहयाये मजिया गंगालाल सहित वङ्म्या देगले च्वना वयकलं गीता यागु प्रवचन याना दिल। उकें विजलीया करंट भरेजूगु विषय ख। थ्व हे खँय वयकःयात ज्वना जेले कुने यंकल। वयकः जेले हे च्वोंगु अवस्थाय प्रजापरिषद धैगु छगु राजनैतिक दल यागु सृजना जुल। थ्व प्रजापरिषद नं वयकलं हे पिकागु आरोपयाना ; वयकःयात ज्यान व अंश सर्वस्व यायगु सजाय न्यंकल। तर वीर शहीदं गवलें छचों क्रमछु। न्हिला न्हिला वयक मातृ भूमियागु चरणे वलिदान जुया दिल।

अन्तिम समय वयकलं जिगु थ्व नश्वर शरीरयात अमर याना ब्यूपिं धका थः शत्रु तयत नं क्षमा याना झाल। वयकः १९९७ साल माघ ६ गते या चान्हे कान्तिपुर त्रिपुरेश्वरं पचली वनिगु लँय च्वोंगु सिमाय वयकः शहीद जूगु खः।

जय नेपाल। जय शहीद शुक्रराज।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

न्यिगुगु पाठ—२

विद्याया प्रशंसा।

विद्याया बराबर छुँ धन मरु। गुम्हेसिके विद्या दु वेके फुक्कं दु। माल ताल खुं खुया यंकू, किन्तु स्यिायात खुं नं खूई मफु। जुजु स्वेत नं दण्ड़ बीमाल धाःसा वेगु धन माल लाका काई, परन्तु विद्यायात जुजुँ नं लाका काय् मफु। दाजुकिजापीं बाया गुबले छके च्वनी उबले छेँया सकल माल ताल बराबर इना काई, परन्तु विद्याया भाग सुनां नं याय् फई। मखु न्हयाक हे धन दःसाँ च धन दान बिल धाःसा पाःजुयावों आखिर समाप्त जुया छुँ ल्यनी मखु। परन्तु विद्या दकया सिनँ तःन्हँगु गुण थ्व खः कि विद्यादान गुलि २ बिल उलि २ बढे जुया वई। जुजु पिंथाय् न धनी साहु महाजन–पिनिगु उलि मान–प्रतिष्ठा मजू गुलि विद्वान पुरुषपिनिगु जू। जुजुया प्रतिष्ठा-सत्कार थःगु देशे जक जुई, विद्वान्या पूजा गन २ वन अन २ जुई। महर्षि चाणक्यॅ नँ धया तलः—

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

विद्वत्त्वं च नृपत्वं च नैव तुल्यं कदाचन ।
स्वदेशे पूज्यते राजा विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ॥

मिसातसें विद्या ब्वन धाःसा उपीं सरस्वती देवीथें विदुषी स्त्रीरत्न जुई फई । पुरुषपिसं विद्याभ्यास यात धाःसा उपीं बृहस्पतिथें विद्वान् जुई फइ ।

हे मचात ! उकिया नीतिं छिमिसं ज्यान बिया विद्या ब्वनेसाः, थुकीं ल्याय्म्हग् वयसे छिमिगु मान जुई, वृद्धावस्थाय् सुख नं जुई ।

अहो ! विद्याया गुलि मछि महिमा दुः— विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनं, विद्या भोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं, विद्या राजसुपूजिता नहि धनं विद्याविहीनः पशु

थाकुगु शब्दया अर्थः—

दण्ड=सजा यायगु ।
प्रतिष्ठा=सत्कार ।

विदुषी=विद्वातम्ह मिसा ।
आखिर=लिपा ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

स्वंगुगु पाठ—३

नेपाल देशे छगु थितिया उपदेश।

हे मचात! दँ दँ,
सिखा न्यिगलँ कँ कँ।
तुटि न्यिपाँ चु चु॥

धाथें धाय् माल धाःसा थ्व साप हे तःन्हँगु मंत्र खः। थ्व मंत्र नेपाले मचातसें माघमासे धाई। थ्वया अभिप्राय थ्व खः कि चिकुला वई बले सकलें चिकुया अलसी जुया च्वना च्वनी। उबले अलसी जुई मते, दँ, सिखा कँ, तुटिं चु धका थनीगु चलन जुया च्वन।

थौं कन्हे नं अज्ञानान्धकाररूप चिकुलाँ सकले नेपालीतेत गुना च्वन। नेपालीसमाजयात अज्ञानान्धकारँ तोपुया च्वोंया नीतिं सकल नेपालीत पुरुषार्थ मयास्ये सिखा तिसिना अलसी जुया सुमुक च्वना च्वन। थ्वाठःगु छें च्वना दःसा नया मरुसा द्याँलाना थःथःगु अमूल्य ज़ीवन व्यर्थ फुका च्वन। आ नँ न्हापाथें हे उन्नति याय्तःच्वे च्वोंगु मन्त्रया पाठ न्हिचन्हिच याय्माल। अले झी दने फई, सिखा कना सत् असत्, भीं-मभीं, हानि-लाभ सीक्ये फई। जीवन—निर्वाह याय्तः गुबलें सर्वथा करपिनिगु आधारे च्वना च्यो जुया च्वने मज्यू। थथे सदा नँ दास जुया पुरुषार्थ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

मयासे च्वन धाःसा गुबलें दने फई मखु, मालिकपिंत नं दाससमाजया आपालं भार क्वी मफेक बढे जुया वनी। झीसं पुरुषार्थ हे याय्‌माः, थःगु तुटिं हे चुईमाः धका उपदेश बीमाःगु नीतिं थ्व मन्त्रया थिति नेपाले न्हापाँ नसें आतक चले जुया च्वन। सकल संसारे उन्नतिया भार भविष्य समये सचातसें हे काइगु जूया नीतिं थ्व मंत्रे मचातेत सम्बोंधन याना तल।

कासा हानं छक थ्व मन्त्रया पाठ याय्‌नु—

हे मचात! दँ दँ,
मिखा न्ह्यिगलँ कँ कँ।
टि न्ह्यिपाँ चु चु,
(१) आखः ब्वों वने नु नु॥

ठाकुगु शब्दया अर्थः—

अभिप्राय=मतलव।
मन्त्र=ज्ञान दुगु उपदेश।
अज्ञानान्धकार=अज्ञान रूप अन्धार।
नेपालीसमाज=नेपालया मनुतेगु लशकर।
जीवन निर्वाह= जीविका चले यायूगु
आधार=आधीन, भर।
पुरुषार्थ=परिश्रम यायूगु।

१—थ्व मन्त्रे स्वंगु चरण जक जुया च्वन, छगु चरण नीतिं चतुर्थ चरण बढे याना पादपूर्ति याना बिया।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

श्री जुजु व थौंया नेपाल

नेपाल या वं खँ धै च्वंगु दु कि झीगु देशे न्ह्यागु हे आपत बिपत वलसां बचे याइपिं जुजुपिं खः। उकि जुजु धैपिं बौ अले झी दुनियादोर त मचा खाचापिं खः। न्हापा या जुजुपिं मध्ये अँशुबर्मा, श्री ५ बड़ा महाराजाधिराज पृथ्वी नारायण शाह व श्री ५ महाराजाधिराज़ त्रिभूवन बीर बिक्रम शाह देवजु पिं लुमंके बह जुउ। धात्थें झी जुजु त्रिभूवनया हे कुतल थन प्रजातन्त्र बल। वसपोलं याना बिज्यागु ज्या हे झीगु लागि चेतनाया बः जुल।

अले प्रजातन्त्र थांलाक व्हयेमा धका वर्तमान श्री ५ महाराजा धिराज महेन्द्र वीर बिक्रम शाहदेवजूं ल्य ज्या याको बिज्यात। ख जा थ्व ल्य ज्याँ त्याना वंपिं-निगु ज्या जुजु व जनताया हित यायेगु खः। ऐसां छुं भिंगु कुत मयात। झं झं मसिगु ज्यात याना हे यंकल। देशे जनताया अनुभवं धासा समान अधिकार फ्वं फ्वं वैच्वन। थवगु भाला थमेस्यां कायेगु ईक्षा तयां वैच्वन। नां या जक प्रजातन्त्र जनतायात मयोया वल। याक, याक चिगु स्वार्थ जक तालेहंकेगु ज़्यास जनता वाक्क वल।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थ्व हे खं झो आदुम्ह श्री ५ महाराजा धिराजं ध्वा थ्विका विज्यात। धात्थें देशयात त्यागी, चिन्तनशील व वीर राष्ट्रिय नेता (थाकुली) छम्ह मा हें माल। थ्व हे कथं न्हापा तक चुनावं वं पिंत जन सेवा यायेगु लि मामागु हुकुम बिया बिज्याना च्वं थें छुं बांलाक मयात। अले मौसुफ थम्हं हें २०१७ साल पौष १ गते निसें देशया भाला कयाबिज्यात। वसपोल या थ्व तधंगु आदर्श झीत गुण थें जुल।

झी जुजुं पौष १ गते ऐतिहासिक कदम कै बिज्याये धुंकुसेंली वहें ला या २२ न्हु खुनु "पञ्चायत पद्दति" दक्को देशया सिबे न्हुगु राजनैतिक दर्शन नं बियः बिज्यात।

थुकिं याना झांगु दे दकले न्हेय ज्यागु सिई दैगु जुल। पार्टी त छु हे मन्त। मन्हु मात्रया हित यायेगु थ्व, थ्व यात थः थवगु बर्गीय संगठन दुगु जुल।

आ थुकिं याना झीथाय् जनतायात जनता हे जनतायागु लागि याइगु हानं दकले अप्पो क्वेयापिं जनतातसें भाग कायदैगु प्रजातन्त्र पञ्चायत जुइगु जुल। अवश्य थ्व नेपाल या न्हुगु ग्वसा फुक्क सितं नमूना जुहे जुइ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

वसपोल यात व वसपोल या परम्परायात झीसं गवलें लोमके फैमखु।

झीगु देश विदेशी तयेगु सिइ मदेक दया वैच्वंगु ल्हातं वचे जुल। झीगु संस्कृति स्यना मवन।

वयां लिपा देशे गुलि बांलाक ज्या जुया वैच्वन छपं जुइगु भावना गुलि बांलाक वैच्वन तमि चिमि व तन्हि चिरि पिनिगु दथ्वि गुलि बांलागु समानता दै वैच्वन सियके बह जु।

हानं देश बिदेशया व्यापक भ्रमण याना बिज्याम्ह वसपोल या नेतृत्वे न्ह्यये ज्यायेत झीपिं गुलि हथाये चाया च्वनागु दु उलिहे सफल नं धात्थें हे जुहे जुइ। झी छ कोटी जनताया प्राण झो जुजु या अमरता खः जय नेपाल!

थाकुगु शब्दया अर्थः—

१. प्रजातन्त्र = दुनिया या राज
२. चेतना = थुया सिया साया वैगु
३. बर्तमान = आ दुह्म
४. चिन्तन शील = तस्सकं विचायाइह्म
५. राष्ट्रिय = देशया दुनें
६. पञ्चायत = न्याम्ह सिगु सभा
७. पद्धति = तरिका
८. राजनैतिक दर्शन = लायकु ज्याया सिद्धान्त
९. परम्परा = बाज्या आज्ञु पालं निसें।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

श्री ५ या महान बाणी

१. नेपालया अस्तित्व मन्त धायेव झीसं झीपिं हे धाये खनि मखु ।

२. झीगु देशयात क्वं निसें जग वसे जुउगु प्रजातंत्र माला च्वंगु दु ।

३. थ्व ई ज्याया ई खः खंया मखु ।

४. खंया थाकुली जक आ ज्या खेले मजुइ धुंकल ।

५. देश फुक्के सिगुं साझा खः

६. फुक्क देशवासी पिसं ब्वहले ब्वहंमिले याना देश सेवा यायेगु ई जुया च्वंगु दु । झी के दुउगु क्वह्यं पह हटे याये माला च्वंगु दु । अले हे तिनि दे च्व जाई ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

प्यंगुगु पाठ (४)

परमेस्वरया महिमा ।

संगीत

गुगुली छिगु मरु चिकाश
प्रभो ! उजागु फूल मरूनि ॥धु०॥

(१) हे परमेस्वर हे भगवान् !
छि हे शुध्द वुध्द मतिमान् !
छि, हे सकल ज्ञानया खान,
आतलें छिगु भूल मजूनि ॥
प्रभो ! उजागु फूल मरूनि

(२) हे सत्‌चित् आनन्द गुणवान् !

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

हे सृष्टी याईम्ह बलवान् !
याना बिजाहुँ जिमित कल्याण,
गुवले छिगु निर्मूल मजुनि ॥
प्रेभो ! उजागु फूल मरूनि ॥

(३) हे जगदीश पिता महान ।

याना बिजाहु जिमित दान ।
धन जन ऐश्वर्य्यया मान,
ल्वीक्ये सुनाँ नँ मूल मफुनि ।:
प्रभो ! उजागु फुल मरूनि ॥

थ्व संगीतया भावार्थः—

हे परमात्मा ! छि संसारे दकभनँ उगु प्रकारँ व्यापक जुया बिजाना च्वन कि छिगु पवित्र ज्योतिया प्रकाश मरूगु स्थाँ छफो हे ल्योँ दुगु खने मरू छिगु शुद्ध ज्योति दकभनँ जगमगे जुया च्वन । उकिया नीतिँ जिमिसं मनं वचनँ तथा कर्मँ गुबलँ हे पापकर्मरूप अधर्मया ज्या यायमखु सकलयात कल्याण जुईगु ज्या यायतः हे परमेश्वर ! जिमित अनेक प्रकारया ऐश्वर्य व शक्ति दान याना बिजा हुँ ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थाकुगू शब्दया अर्थः--

विकाश = प्रकाश ।
फूल = स्वाँ ।
शुद्ध = पवित्र ।
बुद्ध = ज्ञानी ।
मतिमान् =

सत् = सदा दया च्वनीह्म ।
चित् = चेतन, ज्ञान दुह्म ।
निर्मुल = नाश ।
मूल = च्वो ।

न्यागुगु पाठ (५)

दाजुकिजाया मेल

दाजु किजा छम्ह हे माँ-ब्वाया सन्तान खः, उमिसँ छम्ह माँया दुरु त्वन, उकिया नीतिं दाजु किजा मिले जुया च्वनेमाः। परस्पर गुबले ल्वाय्मज्यू । छक न्यिक गुवलें छगु न्यिगु ज्याय् द्वों या नीतिं तँम्वल धाःसा छम्हसें सह याना च्वनेमाः। सन्तान आपालं बढे जुया भिन्न २ च्वनेमाःसा नं परस्पर सहायता व प्रेमया व्यवहार याना च्वनेमाः।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

छम्ह मनुया तःम्हमछि सन्तान इु, उमि न्हिच न्हिच ल्वाना च्वनेगु बानि जुया च्वन। ब्वाम्हसे उमित आपालँ हच का समझे बुझे यात, परन्तु उमिसँ ब्वाँ धाःगु खँ छगु हे मन्यन। छन्हु व्याम्हसेँ सकल काय्पिन्त सःता मुंकल अले उमित सुकाया तःपुगु खिपः छगु बिया धाल कि :-

"का—छिमिसँ थुकी थःथःगु बलया जाँच या।" छम्ह २ सेँ खिपः च्वफ्वीतः सने फक्क सन, किन्तु सुनाँ नँ च्वफ्वी मफुत। ।अले ब्वाम्हसेँ धाल कि—"आ हपु २ सुका अलग २ याना च्वोफु।"

थ्व न्यने साथ उमिसँ व खिपः च्वफुना वाँछ्वया बिल। अले हानं ब्वाम्हसेँ धाल कि:- "यदि छिपीं थ्व खिपःथे मिले जुया च्वन धाःसा छिमित सुनाँ नँ छुँ हानि याय्फई मखु, छिपीं अलग २ वाल धाःसा न्हयामसेनं छिमित हानि याना दुःख बीफई।"

कथाया सार थ्वखःकि त्वाय् चिने बले गथे त्वाय्पिसँ परस्पर ल्हा मिले याना अभिन्नहृदय जुया च्वनी, अथे हे दाजु किजापीं परस्पर मिले जुया च्वनेमाः।

थाकुगु शब्दया अर्थः—

सहायता = मदत।
व्यवहार = चलन।
परन्तु = अ ज्जुसाँ।

हानि = नुक्सान।
परस्पर — थःथः।
अभिन्न = हृदय = छगु नुगथें जुया च्वोँपीँ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थाकुगु शब्दया अर्थः—

को ग ट नायु ।
उदार = उपकार याईह्म ।
दयालु = दया दुह्म ।
भुसा = सु छ्वालि आदिनचुका तःगु ।
आरोगेवर्धक = पोष याना शरीर यात ल्हवंकीगु ।

न्हेगुगु पाठ (७)

बुँ तःन्हंगु धन खः ।

छम्ह किसानया मचात आपालं म्हिता जुइपिं जुया च्वन, उमिसं बुँज्याय् भतीचा नं मन मतल । ब्वाम्हं सीत्योंगु अवस्थाय् मचातेत थःथाय् सःता धाल कि— "जिगु धन ब्वीं गाडे जुया च्वन, जि सी धुंका ब्वीं च्वोंगु धन परस्पर इनाका ।" किसान सी धुंका मचातसें धनया लोभं बुँ फुक्कं गाःवंक म्हुल, परन्तु धन छुँ पिहाँ मवल, सकलें त्वले जुया च्वना च्वन । उबले छम्ह विद्वान् मनू अन वल, उमिगु समाचार फुक्कं न्यन । अले

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

वं धाल कि "व म्हुया धन पिहाँ वई मखु, छिमिसं बाँलाक बुँज्या यात धा:सा अपालं अन्न उत्पन्न जु'ई, अले अन्न मिया धन आपा: कमाय् याय् फई।"

थ्व उपदेशन्यना उमिसं ब्वीं वा पिना बिल, ठीक समये वर्षा जूसा नींतिं वा आपालं सफरे जुल, थ्व हे धन मचातसें ब्वो ल्वीकल। अले जा उमित बुज्या याय् गु बानि लगे जुल, दन् दसं आपालं धन कमाय् यात।

थ्व कथाया तत्व थ्व खः कि पराधीन मजुस्ये पुरुषार्थ याना बंज्या यात धा:सा अपालँ धन कमाय् याय् फई, उकिया निंति बुँ त:न्हंगु धन खः। लोके नँ थ्ववचन प्रसिध्द जुया च्वन:—"उत्तम खेती; मध्यम ब्यापार निघृण चाक्करी।"

थाकुगु शब्दया अर्थ:—

किसान=बुँज्या याईह्म।	तत्व=सार।
निराश=आशा मदया च्वोँह्म।	परस्पर=थ:थ:।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

खुगुगु पाठ (६)

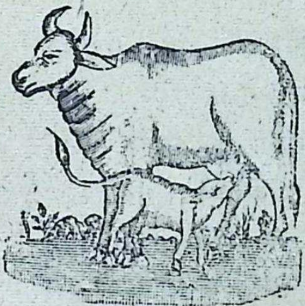

सा

छुं लहीमापिं पशुमध्ये सा आपालं भिंम्ह खने दयाच्वन, थ्वहे कारणं सायात 'गौमाता' धका हिन्दी-भाषाय् प्रसिद्ध याना तल। सा स्वेबले हे कोमल, उदार, दयालु व सुन्दर खने दु। साया गःपते छ्यंगुया झल्लर दु, व झल्लरयात संस्कृतभासं 'सास्ना' धाई। वया न्हचप्यों ताहाकजू, गःपः धाःसा न्हचप्यों या सिनं चीहाकजुया च्वन। न्हचप्यों या च्वकाय् सँप्वाँज् दु। वया खो दठ्वी बाया च्वों। थुपीं हाकु हयाऊं, तुयु व च्याकीं दु। हाकुपिसं दुरु आपाः ब्यू धका धया तल। हिन्दुस्तान आदि देशपाखे न्हियन्हियं न्यिफा स्वफा दुरु ब्यूपीं नं सा दु।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

साया नयगु मुख्य आहार घाँञ् न्हयया घुरकःह्वइ, हानँ भूसा जुया च्वन, दुरु आपाः बढ़े यायतः खौ, छुचूं व कःनिचूं ल्वाकछ्याना नकू। थुमिसँ न्हापा घाँञ् भती २ न्ह्यान्हयाँ नया छ्वइ, थुगु प्रकारँ याय्गुयात हिन्दी -भासँ "जुगाली, पागुर करना" धाई। साँथथे मयात धाःसा व उसाँय्मरु धका सीकि।

ब्याक्क दुरुमध्ये साया दुरु उत्तम व आरोग्यवर्धक धका प्रसिध्द जुया च्वन। माम्ये व च्वलेचिया दुरु नँ त्वनेतः ज्यू, अ नँ थुमिगु द्रुरुया सिनँ साया दुरुँ रोगी-तेत आपालँ वासःथेँ ज्या ज्यू। साया सिजं मचायात वासा याना वयागु पाखेँ गाडी चलेयाई,ज्यापुतसेँ बुँज्या याई। मनुतसे दुरुयात अनेक प्रकारँ दय्का नइ, दुरु क्वाका धौ फिइ उकीं घ्यो पिकया मह्रि दय्की। दुरु दाय्का पेड़ा बर्फी आदि आपालँ मिठाईया प्रकार तयार जू।

सा, वासा सित धाय्व थुमिगु छ्यँगु लाकाँ आदि अनेक पदार्थ दय्क्येतः ज्या लगेजु। वया गोबर बंथिलेतः व सप्पा दय्क्येतः ज्यागले जू, तथा पञ्चामृत आदि वासः दय्क्येगुली नं व्यवहार जू. सप्पाँ सिंया ज्या ज्यू।

थुजापीं उपकारी पशुतयत झीसं अपालं ध्यान बिया रक्षा याना लहिना तय्माः।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

च्यागूगु पाठ (८)

माँया अनुपम महिमा ।

वालकं हाःगु संगीतः...

नमस्ते माँ ! नमस्ते माँ !

जगत्यामाँ सदा जूम्ह ॥

(१)

गुम्ह न्हापाँ मुले तया, अतिप्रेमं हिरा धया ।
दुरु त्वंका चुपा नया, प्रियतापाठ स्यना व्यूम्ह ॥
जगत्या मा सदा जूम्ह ॥

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

(२)

विकट संकट सह याना, जित नापँ नापँ थ्वना ।
सुथे बःन्ही बिचा याना, ज़ित गुबलें मतोतूम्ह ।।
जगत्‌या माँ सदा जूम्ह०।।

(३)

बिपत् झीगु गुम्हं काल, व माँ स्वेत गथे म्वाल !
ऋषि विद्वान्‌पिसं धाल-गुरूया नँ गुरू जूम्ह ।।
जगत्‌या माँ सदा जूम्ह० ।।

(४)

थिति रीति फुकं स्यूम्ह, नृपतिपिन्त स्यना व्यूम्ह ।
सकल सद्‌गुण सदा व्यूम्ह, जुजुया नँ जुजु जूम्ह ।।
जगत्‌या माँ सदा जूम्ह०।।

माँया आशीर्वाद :...

(१)

छ पुता शशिथें सुख्‌ बी फयमा,
सत शास्त्र बृहस्पतिथें सयमा ।
दुख्‌मग्न दुखीत थकाय् फयमा,
कुलया शुभ नाँ तय छं फयमा ।।

(२)

सत पुण्य सिमाय फलथें सयमा,
करिपीं अरिपीं तृणथें लयमा ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

* छँगु जीवन नँ नृपथे ब्वयमा,
ह्रँगु नाँ शुभ स्वाँ ल्ययथें ल्ययमा॥

(३)

नुगलं मदपी खगथें ब्वायमा,
स्वनुगः शुभ पङ्कजेथँ व्हयमा
मति ज्वोगु सदा चुपिथें ज्वयमा,
रिपुपीं सकलें दुखि थें ख्वयमा ॥

(४)

स्वसनातन-धर्म-निमित्त तथा,
निजदेशनिमित यथेच्छ यथा।
अभिमन्यु महारथिथें फयमा,
छ सदा बलिदान जुई सयमा ॥

संगीतया अभिप्राय थ्व खः :—

गुगु देशे थुजापीँ मातृभक्त सन्तान तथा सन्तानपिन्त थथे आशीर्वाद बीपीं माता जन्मे जूई व देश सुर्यया उज्ज्वल प्रकाशथें संसारे जगमगे जुया च्वनी ।

---

* थ्व चन्दविन्दु युक्त 'छ' एक मात्रिकथें धायमाः, द्विमात्रिक मखु ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थाकुगु शब्दया अर्थ :—

नमस्ते=छित नमस्कार।
प्रियता-पाठ=प्रेमया पाठ।
विकट=भयानक।
शशीथें=चन्द्रमाथें।
दुख-मग्न=दुखे फँसे जूपी।
करिपीं=किसित अथवा किसिथे बलवान् जुया च्वाँपीँ।
अरिपीँ=शत्रु पीँ।
सत=सार, निर्मल।

मदपीँ=मद, मत्सर, काम; क्रोध अदि।
मति=बुद्धि
खगथे=चरा चरेंगी पक्षीथें।
स्वनुगः=छंगु थःगु नुगः।
पङ्कजथें=पलेस्वाँ थें।
तृणथैं=घाँन्थैं।
यथेच्छ यथा=स्वतन्त्रता पूर्वक गथे जुई फत अथे जुया।

गुंगुगु पाठ (६)

परमेश्वरया उपकार।

परमेश्वरं झी जीवधारी प्राणिपीँ नापँ अनेक प्रकारँ उपकार याःगु दु। झीत फय्, चा, लः व मिँ दय्का बिल। चा मरुसा अन्न उपजे जुई मखु, फय् मरुसा दम घुटे जुई, लः मरेकं सुँ हे म्वाय् फई मखु। मिँ मरेकं अन्न व फल पाके जुई मखु। झीत खँ ल्हायतः म्हुतु, न्हवनेतः न्हाय्, न्यनेतः न्हायपँ, ज्या यायतः ल्हा तथा वनेतः तुटि दय्का विल। झीत परमेश्वरँ बुद्धि बियातःगु दु, उकीं झीसं हानि लाभ जुइगु सीकये फु। गुम्हसें झीनाप थथे उपकार यात वेत लुमंका प्रसन्न यायगु झीगु मुख्य धर्म खः। करपिन्त उपकार याना स्वेत नं हानि मयात्त धाःसा

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

भगवान् लय्ताइ । वँ झीनाप उपकार या:गुदु, झीसँ नँ मेपिन्त उपकार याय्माः । परोपकार याय्गु हे धर्म खः, परोपकार रूप धर्म पुराय जुई, करपिन्त नुकसान याना दु:ख बीगु हे पाप खः धका शास्त्रे धया तल :—

"परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम् ।"

ठाकुगु शब्दया अर्थः—

उपकार=करपिन्त हित यायगु	हानि=नुक्सान ।
बुद्धि=ज्ञान ।	धर्म=सकलयात उन्नति जुईगु ।

झिगुगु पाठ (१०)

हा व कस्तिहा ।

छम्ह हाँ छन्हु कस्तिहायाके न्यंन कि:--- "मनुतसें छिमित छाय् उलिमछि यल जिमित जक छाय् मयल ?

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

छिमित उमिसँ लहिना तल, जिमित उसिसँ स्याना च्वन। छिमित धाःसा छें दय्कल, जिमिगु छें धाःसा मिं नका सत्यानाश याना विल, थ्वया कारण छु ?"

कस्तिहाँ धाल किः--

"छिमिगु पाखें उमित छुं लाभ मजू, छिमिसँ केवल उमित न्याना विल, थुजाजु अवस्थाय् उमिसँ छिमित गुवले यई ?

जिमित स्वयादिसँ—न्हिचछि परिश्रम याना उमित कस्ति मुंका च्वना, जिपींथें छिमिसँ नँ उमित उपकार यात धाःसा छिमित नँ उमिसँ उलि यई गुलि जिमित यया च्वन। छिमिसँ दुःख बीगु ज्या याय्सते, थुजागु दुःख बिया दिक यायगु ज्या तोता ब्यु, अले छिमित दुःख बी मखु, छाय् धाःसा शत्रु मित्र धयापों न्हापा स्वयाँ मरु, भीं-मभीं व्यवहारं जक शत्रु-मित्र जुई, नीतिशास्त्रे नँ धया तःः— न कश्चित्कस्यचिन्मित्रं न कश्चित्कस्यचिद्रिपुः। व्यवहारेणैव जायन्ते मित्राणि सुहृदस्तथा ॥

थ्व श्लोकया अर्थ :—

नगुम्हँ गुम्हसिया मित्र न शत्रु गुम्हसिया गुम्हँ।
व्यवहारँ सदा लोंके शत्रु-मित्र जुया च्वन ॥"

थ्व कथाया सार थ्व खः कि--मेपीं नाप झीगु

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

गुजागु भीं-मभीं व्यवहार जुई परिणाम नँ अथे हे जुई।

परिश्रम=मेहनत, अलसी मनुस्य ज्या याय्गु।	सार=त व।
मोतिशास्त्र=व्यवहारया ठीक २, नियम स्यनीगु शास्त्र।	व्यवहार=ज्या।
	परिणाम=आखिर जुईगु फल।

झिछगुगु पाठ (११)

तिसा धयागू छु ?

महाभारते छगु ध्व बाखँ दु कि पञ्चपांडवपिन्त बन-बास जूगु अवस्थाय् छन्हु महारानी कुन्तीयात सुनाँ नँ निमन्त्रित यात। निमन्त्रणा पत्र स्वया दुःख जुया च्वोंगु अवस्था जूया नींतिं महारानी मामूली वस्तँ पुना वन। मेपीं अनेक मिसात चन्द्रहार, लुँ चुड़ी, लूँस्वाँ आदि अगा-लं तिसाँ तिया वोपीं नँ दयाच्वन। उबले छम्ह तिसाँ तिया वोम्ह मिसाँ महारानी कुन्तीयाके न्यन कि—

"हे महारानि! छि महारानी जुया छता हे तिसाँ मत्युस्ये छाय् झाया ?"

महारानी कुन्तीं उत्तर बिल—

"हे देवि! तिसा ला जिके अपालं दु, छिगु तिसायो थुलि मू वों धका जोहरीतसें मू स्यू, जिगु तिसा उजाग कि उमिगु थुलि मू धका सुनाँ नँ मू याय् फई मखु। खुँतसें छिकिपिन्त दाया स्याना तिसा खुया यंकेफु, जिगु

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

तिसा उजागु कि खुँतसें खुई फई मखु।"

थथे खँ जुया च्वोँ वले युधिष्टिर सकल किज़ापीं नाप न्याम्हँ अन थ्वँकः वल। अले कुन्ती महारानीँ उलिमछि लशकरया न्हचोने धाल कि—

"स्वयादिसँ–जिगु तिसा थुपीं हे खः" धका युधिष्ठिर, भीम, अर्जुन, नकुल व सहदेवयात न्हचने तया बिल। अले उपीँ न्याम्हे सिगु तेज पराक्रम स्वया सकसिनँ धन्य २ धाल।

थ्व कथाया सार थ्व खः कि-लुं, वह, हिरा आदि धाथें ज्वगु तिसा मखु। वास्तविक तिसा ला थःगु कुल थामे याना नाँ तईपीं, विद्या आदि गुणँ पूर्णँ जुया च्वोंपीं, थ. भींपी सन्तान हे खः। झीगु सत्य शास्त्रे नं धया तलः—

हस्तस्य भूषणं दानं, सत्यं कण्ठस्य भूषणम्।
श्रोत्रस्य भूषणं शास्त्रं, भूषणे किं प्रयोजनम्?

भावार्थः—ल्हाया तिसा—सत्पात्रापन्त दान बीगु, लुं चुड़ी मखु। गःपःया तिसा—कठुं सत्य खँ ल्हयगु, लुँ शिखः व तीखमाः मखु। न्हाय्पंया तिसा-सत्य शास्त्र न्येनेगु, टुकि व मुन्द्रिचाः मखु। थुजागु तिसा दत धाःसा मेमेगु तिसा छुयाय्‌तः?

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थाकुगु शब्दया अर्थः—

निमन्त्रित यात=भ्वे सःतल ।
निमन्त्रणपत्र=भ्वे सःतेगु पाहाँ फर्दा ।
जोहरी=हिरा मोती आदि ब्यापार याईपीं ।
वास्तविक=धाथें खगु ।
सत्पात्र=धर्मात्मा सज्जन पुरुष

झिन्यिगूगु पाठ (१२)

झीगु छें ।

आहा ! झीगु छें चीखा जूसाँ गुलि बाँला ! थुकी छु जादु—मन्त्र दुथे खने दु । झीगु नुगले जन्मँनसें मरण-समय तक थःगु छें लुमनाः च्वनी, झी मेथाय् वना तःखागु बाँलागु छें च्वना च्वंसा नं गामे च्वँगु झीगु चीखागु छें सदा लुमना च्वनी । थुया कारण थ्व हे खः कि थःगु छें झीयोथें दयक्ये ज्यू, म्हिटे ज्यू, ब्वाँय् वने

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

ज्यू, योयोथ्ये हाले ज्यू, न्हिचले ज्यू । झीत पनीपीं सुँ मरु। महादेवया कैलास यो, झोपिनि स्वर्ग यो, किन्तु झीत झीगु हे हे यो झीत थ्व हे स्वर्ग व कैलासं जुया च्वन । थ्व छें झीगु राज्य, झी थ्वया मालिक । आहा ! स्वतन्त्रताया गुलिमछि महत्त्व दु । झीगु छें झी स्वतन्त्र जुया नीत्तिं झीसं गुलि आनन्दया अनुभव याना च्वना।

परदेशं थगु देश वेवले झीगु छेया गल्ली थ्यन धायव झीगु नुगले गुलिमछि हर्ष मुना वो, गल्ली थ्यने साथ छकलँ तिन्न्हुया वने मास्ते वो थें वो। लुखा थ्यने साथ गुलि आनन्द जूवया वर्णन याय फुगु मखु ।

माँनं नापलाय् साथ हर्षया ख्वबि पिकया च्वनी, तता-क्येहें पिसँ नँ ख्वबिया धारा पिकया गा छठ्ठु याना च्वनी । परदेश वोम्ह का:सुचाँ नं ख्वबिया उत्तर ख्वबि हे बी, थ्व दृश्य स्वया च्वोंपों जला: खला: पिसँनं मिखाय् भती २ ख्वबि तया ख्वबिं हे सहानुभूति पिकया च्वनी, उबले ख्वयेगु नँ त:न्हँगु हर्ष जुया वो, मिखाँ प्याहाँ वोगु ख्वबिअमृतबर्षा जुया च्वोंगुथें सी दु । परदेशँ वया थ:गु छें लहिनात:म्ह साया दुरुनापँ थ:गूहें दुदुगु रूखा सूखा अन्न भिले याना नय् बले परदेशे अनेक प्रकारया दु:ख कष्ट सह यानागु फुकं लोमना वनी, उबले आनन्द व हर्ष जुया अपूर्व शान्तिया राज्य

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

स्थापित जुया वों । उकिया निंतिं विद्वान्पिसं ल्वेक धया तल :--

"जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी ।"

जादु-मन्त्र=अभुद्त शक्ति दुगु।
कैलास=महादेवया आनन्द यायूगु थाय्।
स्वर्ग=द्योपिनि सुख भोग यायूगु थायें।

स्वतन्त्रमा=इच्छा नुसार ज्या यायूगु।
स्वतन्त्र=पराधीन मजूह्म ।
अनुभव=भोगे याना सीक्येगु।
सहानुभूति=करपिनिगु सुख दुखे सामिल जुईगु ।

झिँस्वँगूगु पाठ(१३

प्रेम ।

प्रेमया जोगु दुनियाय् छुं वस्तु मरु। गुम्हसें प्रेम याय् मसल व संसारे सुखं च्वने फई मखु । झीगु थ्व आर्यावर्त्त ला प्रेमया हे देश जुया च्वन ।

महाराज रामचन्द्र ब्यायागु आदेश न्यना प्रेमपूर्वक राजपाट त्याग याना आज्ञापालन याना दिल, दुनिया नापँ प्रेम याय् मागु नीतिं थःयोम्ह सीता महारानीयात नँ त्याग याना दिल ।

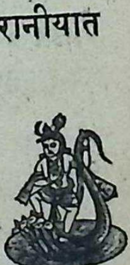

भगवान् कृष्णँ प्रेमया बाँसुरी पुया सकल संसारयात वशे काल, तथा प्रेमपूर्वक राज-कोज-या ज्या याना शान्ति स्थापित याना बिल ।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

भगवान् बुद्ध प्रेमया मत च्याकल। धनी गरीब, राजा,-प्रजा, विद्वान-मूर्ख, ब्राम्हण-शूद्र, आदि सकल प्राणिपां नापं.प्रेम याना प्रेमया रंग रँगे याना बिल। अनेक

कालँनसें दुःख कष्ट भोगे याना च्वँपीं दुःखी दीन हीन दरिद्र मनुत तथा पशुपक्षी सकल प्राणिपिन्त दुःख मुक्त याना बिल, तथा संसार भरे अहिंसा धर्मया नायखीं च्वेका बिल।

प्रेम यायमसःपिन्त सुनाँ नं यई मखु। प्रेमया व्यवहार जुल धाःसा कटः नँ थ. जुया वई, प्रेमया व्यवहार मजुई बले थः न कटः जुया वनी। उकिया नीतिं विद्वान्-पिसँ ल्वेक धया तलः—

"कः परः प्रियवादिनाम्।"
अर्थात् प्रियभाषण याईपिनि सुँ कटः
जुई मखु सकलें थः जुया वई।

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

आदेश=आज्ञा
मुक्त=छुटे जुपीँ ।

आधार=आधीन।
प्रियभाषण=सकसियाँ योगु खँ ल्हायूगु

झिप्यंगूगु पाठ (१४)

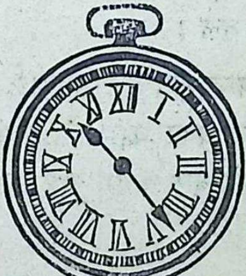

राम०—कृष्ण ! छ घड़ी स्वे सःला ?

कृष्ण०—आतलेँ थुलि बजे जुल धका स्वया धाय् मफुनि, छिं ज्ञित स्यना बियादिसँ।

राम०---कृष्ण ! चछि-न्हिछिया २४ घंटा दु, घडी न्यिपु सुई दु, छपु तःहाकगु छपु चीहाकगु। तःहाकगु ई नँ मिनट थुलि वन धका धाई तथा चीहाकगु सुई नँ थुलि घंटा बजे जुल धका इशारा याई।

कृण ०—रामदाई !घंटा, मिनट व सेकेन्ड धयागु छु ? थ्व छु यायूतः ज्या लगेजु ?

राम०—भाई कृष्ण ! तू छग चाहिले चले गुलि

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

समय लगे जुई उलि कालयात विपल धाई, अढाई विपल-यात सेकेन्ड धाई, ख्वीगु (६०) सेकेन्डयात मिनट धाई, ख्वीगु (६०) मिनटया एक घन्टा वा अढाई (२॥) घड़ी जुई थुलि काल विते जुल धका सीक्येतः घन्टा आदि कालया भाग याना तल।

तःपुगु सुईनँ मिनटयात इशारा याई, अले थुलि बजे जुया थुलि मिनट वन धका धाय् फई। चीपुगु सुई छगु अंकँ मेगु अंके थ्यनी बले तःपुगु सुई छचा हिली धका सीकि।

कृष्ण०—रामदाई ! नियपु सुई नँ अंक मरुथाय् दथ्वी वल धाःसा थुलि बजे जुल धका गथे सीक्येगु ?

राम०—भाई कृष्ण ! छँ ध्यान याना घडी स्व, छगु अंकँ मेगु अंक तकया ५ मिनट दु धका सीकि, चीपुगु सुई अङ्क मरुथाय् थ्यन धाःसा तःपुगु सुई पाखें थुलि बजे जुया थुलि मिनट वन धका सीकि।

कृष्ण०—रामदाई थुगु यियमँ घड़ी ला स्वे सल, किन्तु गडी स्वेगु या मतलब छु ? घडी-मस्वसा झीसं नय् खनी मखुला

राम०—भाई कृष्ण ! घडी स्वया ज्या यात धाःसा नियमपूर्वक ज्या यायफई घडो मरुसा थुवले स्कूल वनेगु,

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

थुवले स्कूलँ ल्याहाँ वयगु थ्व समय सीक्ये फइ मखु। उक्रिया नीतिं घड़ी आपालँ उपयोगी पदार्थँ खः। थौं कन्हे नाड़ी घड़ी, पाकेट घड़ी, टेबिल घडी तख्ता घडी आदि आपालँ चलती जुया च्वन । सलँसः मू वोंगु नँ दु।

कृष्ण०---रामदाइ ! जिके ला घड़ी मरु, जित घडी छग हयाबिया दिसँ सा।

राम०--भाइ कृष्ण ! घडी काय् धु का नियमपूर्वक स्कूले वना आखः ब्वनें खःला कि मखु ?

कृष्ण०----रामदाइ ? छि धाःथें नियमपूर्वक ठीक ठीक समय स्कूलें आखः ब्वोँ वने।

वर्त्तालाप=खँ ल्हायगु। क्रमपूर्वक=क्रमँ नसें।

संकेत=इशारा। पदार्थ=बस्तु प्रयोजन=मतलव ।

✲समाप्त✲

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

शिक्षकपिन्त आवश्यक संकेत

थ्व नेपाल भाषा रीडर नं० १- २ धयागु सफुली नेपाल भाषा-व्याकरणया नियमानुसार संज्ञावाचक तथा धातुवाचक आदि शब्दया शुद्ध २ प्रयोग यानागु दु, थ्व हे नियमँ च्वयगु व व्वनेगुया अभ्यास याय्माल तथा विद्यार्थीपिन्त याक्येमाः योयोध्ये अशुद्ध शब्दया व्यवहार याय्मज्यू।

नेपाल भाषाय् (ँ) चन्द्रविन्दुया आपाल महत्व दु। अंनुस्वारे (ं) व चन्द्रविन्द्वी आपालँ भेद जुया च्वन। थ्व भेद नेपाल-भाषा-व्याकरणे स्वया सीक्येमाः तथा स्यना बीमाः। पुस्तक प्रकाशित जू बले थाय्थासे चन्द्रबिन्दु टुटे जुया वोंगु दु, गनं २ इकार आदि मात्रा नँ टुटे जूगु दु, ब्वने व ब्वँकेबले शुद्ध यानादिसँ।

अंग्रेजी हिन्दी-गोर्खाभाषा ब्वने मसःपीँ तथा थ्व भासँ खँल्हाय् मसःपीँ तता-क्येहेंपिन्त थ्व नेपाल भाषाया रीडर आ-पालँ ज्या लगे जुई। मचातेत नं थ्व पुस्ककँ आपालँ शिक्षा बीगु ज्या याई। थ्व सफू ब्वने साथ भीँगु शिक्षा नुगले थाईगु प्रकारँ तयार याना सकल मचातेत शिक्षा शिक्षा पावे जुईमा, थुमिगु आदर्श भिनेमा धका सत्-चित्-आनन्दस्वरूप, दकभनँ व्यापक जुया च्वोँ ह्म, अन्तर्यामी करुणामय भगवान परमेश्वरयात विनय भावना याना च्वोँ ह्मः—

स्व० शुक्रराज जोशी

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri.Funding: MIDF

२०

पुस्तक प्राप्ति स्थान :

श्रीमती चन्द्रकान्ता देवी

शहीद शुक्र विद्यालय

भेडासिङ्ग, काठमाण्डू

नेपाल ।

ने
१

मुद्रक :— नेपाल प्रिंटिङ्ग प्रेस, असन त्यौड टोल, काठ

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campus, Kathmandu